

ZSÓTÉR BRIGITTA

Változások a délkelet-alföldi Mezőhegyes életében várossá nyilvánítását követően*

A várossá nyilvánítás hazai gyakorlatával kapcsolatos problémafelvetés igen aktuális manapság, hiszen a rendszerváltás óta egyre több település kapta meg a városi rangot. Osztom Tóth József nézetét, hogy „a mindenkori hatalom térben és időben eltérő kritériumok alapján minősít egyes településeket várossá”. Kőszegfalvi Györgynek igaza van abban, hogy a rendszerváltás után felgyorsult a várossá nyilvánítás folyamata, ami annak köszönhető, hogy „a községek maguk kérhetik várossá nyilvánításukat, ha ezzel a településfejlesztés ügyében illetékes főhatóság egyetért, a köztársasági elnökhöz jóváhagyásra felterjeszti”. Kulcsár J. Lászlóval is egyetérttek, aki szerint „a szakmai érvek háttérbe szorulnak a politikai érdekek mögött”. Ennek eredményeként olyan helyzet állt elő, amelyet Tóth József vitaindítójában joggal le is írt: „a közigazgatási városfogalom... eltér... a település-földrajzi definíciójától”. Ebből az következik, amit Kőszegfalvi György megállapított, hogy „a jogi városok száma meghaladja a településföldrajz által központi szerepkörűnek elismert településeket”. Igaz, Tóth József arra is utalt, hogy a várossá nyilvánítás „az esetek döntő hányadában segíti a település-földrajzi értelemben vett várossá válás folyamatát is”. A várossá nyilvánítás érinti „a városiasodást és a városodást egyaránt”.

Kőszegfalvi György (2008) az agglomerálódó térségekkel kapcsolatban jogosan állítja, hogy a várossá nyilvánítás „kedvező lehet a településegységek további fejlődésére, a települések közötti funkcionális, majd területi-fizikai összefonódás intenzitásának erősödésére, a településközi munkamegosztásra”. Délkelet-Alföldön egy speciális településcsoport jött létre a történelmi idők során, amelyre véleményem szerint (a területi-fizikai összefonódás kivételével) igaz lenne Kőszegfalvi állítása, ha a települések közötti szoros együttműködés meglenne. A továbbiakban ennek a speciális helyzetnek a jellegét fogom részletezni. Dövényi Zoltánné és Dövényi Zoltán (1982) a témával kapcsolatban már korábban megállapították, hogy a dél-békési térségben az egymáshoz közel fekvő települések gyakorlatilag közösen látják el a magasabb funkciókat. Négy településről van szó. Ezek: Mezőhegyes, Mezőkovácsháza, Battonya és Medgyesegyháza. Fejlett központoktól távol, periferikus helyzetben vannak, nagyjából azonos fejlettségűek. Dövényiék joggal állították, hogy az intézményi megosztottság történetileg alakult ki, lehetnek intézmények, amelyeket nem szerencsés egy településre koncentrálni, mert az ilyen jellegű funkcióvesztés nagy veszteséget jelentene a hátrányosan megkülönböztetett településeknek. A policentrikus fejlesztés lett volna a szerencsésebb. Milyen funkciókat töltenek be az egyes települések? Mezőkovácsháza látja el az igazgatási, egészségügyi és szociális

* Hozzászólás dr. Tóth József Meditáció a városokról és a várossá nyilvánítás hazai gyakorlatáról c. vitaindító cikkéhez, amely a Területi Statisztika 2008. májusi számában jelent meg.

funkciót, Battonya a jogbiztonsági funkciót, mellette határátkelőhely is. Mezőhegyes feladata a mezőgazdasági termelés szervezése, irányítása. Emellett fontos a szakmunkás-képzésen keresztül az oktatási funkciója, valamint említésre méltó a vadászathoz és a lovassportokhoz kapcsolódóan a turizmusa. A középfokú oktatási funkció megosztott Mezőkovácsháza, Battonya és Mezőhegyes között. A funkciómegosztás következtében a vonzásviszonyok is sajátosan alakultak. Komplex, egyértelmű vonzáskörzet nem alakult ki. 1982-ben még Mezőkovácsházának volt a legnagyobb a kiskereskedelmi vonzása, oktatási vonzáskörzete pedig Battonyának és Mezőhegyesnek. Mára ez megváltozott, mert jelentős oktatási vonzással bír Mezőkovácsháza is. Korábban a legnagyobb munkaerővonzása Mezőhegyesnek volt a Mezőgazdasági Kombinátnak köszönhetően. Időközben a Kombinátból kivált a Cukorgyár, majd megszűnt. A megmaradó Állami Ménesbirtok Rt-t privatizálták. Az említettek miatt a foglalkoztatottak száma drasztikusan csökkent, ezáltal Mezőhegyes munkaerővonzása jelentősen csökkent. Osztom Dövényiék nézetét, miszerint 1982-ben még egyik település sem ütötte meg azt a szintet, hogy várossá nyilvánítsák. Joggal állítják, hogy nem lett volna helyes egyik települést sem ily módon kiemelni a többi közül. Ha mindenképpen várossá akarták volna nyilvánítani őket, akkor egyszerre kellett volna mindegyiket. A gyakorlat ettől sajnos eltért. Meggyesyháza megmaradt nagyközségnek, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza és Battonya mára már város. A városi funkciókat megosztva látják el, az önkormányzatok közötti szoros együttműködés nem jellemző, ennek köszönhetően konkurencsei egymásnak.

A továbbiakban nézzünk meg egy gyakorlati példát arra, hogy egy település életében milyen minőségi változást hozott várossá nyilvánítása! Valóban segítette-e a jogi aktus a település-földrajzi értelemben vett várossá válás folyamatát? A választásom az előbb említett települések közül Mezőhegyesre esett. 1989. március 1-jén kapta meg a városi rangot, ennek lassan 20. évfordulóját ünnepli. Tóth József vitaindító cikkében megfogalmazott új nevezéktani javaslata alapján Mezőhegyes a kisközépvárosok közé sorolható be. Nem szokványos település, ugyanis a környező lakott helyektől eltérően telepítették. II. József 1784-ben egy ménesintézetet alapított a Monarchia katonailó-utánpótlásának biztosítására. Az Alföld településeire általában az jellemző (Becsei 1993), hogy a népességük nagy része a határban él. A zárt településről költöztek ki a tanyákra, majorokba. Ettől eltérő Mezőhegyes esete, itt a majorok voltak meg előbb, és a központi majorból hozták létre a zárt települést. Sok mindenben speciális a település szerkezete (Becsei 1993): műemlékek és műemlék jellegű épületek találhatók a városközpontban, ami a környező települések esetében nem szokványos. A belterület egyedi lótenyésztési funkcióval rendelkezik, valamint meglehetősen nagy a zöldterület a városközpontban. A külterületnek speciális települési rendje van. A földterületet a ménesintézet alapításakor 84 járásra osztották. Az egész területet pedig kezdetben négy kerületre, később pedig még tovább külső és belső kerületekre. A járásokat megszámozták, s az odatelepült majorok a nevüket azon járás számáról kapták, ahová települtek.

Nézzük tehát, hogy a várossá nyilvánítás révén előrébb jutott-e Mezőhegyes! A tetraédermodell szerint (Tóth 1988) szféránként vizsgálom a változásokat. Nagyon meggyőzőek a vitaindító szavai, miszerint a gazdasági szférában „egyes beruházási döntések, az ahhoz kapcsolódó járulékos fejlesztések különösen erős városfejlesztő energiákká válhatnak”. De mi történik abban az esetben, ha nem beruháznak a városban, hanem üzemet szüntetnek meg? Az egyik legjelentősebb, a gazdasági szférában történt változással kell

kezdenem, ami a várossá nyilvánítást követte Mezőhegyesen. A település egyik fő foglalkoztatóját, a Mezőhegyesi Cukorgyárat privatizálták, majd bezárták.

Ez a tény kihatott többek között a *természeti szférára*. A cukorgyár korábbi környezetszennyező hatása megszűnt. A vállalat területét átalakították ipari parkká, ahol jelenleg 12 kisvállalkozás üzemel. A szántóföldek hasznosításában is jelentős változás történt. A környéken érthető módon drasztikusan csökkent a cukorrépa vetésterülete. A helyét egyre inkább az árpa, a búza és a kukorica vette át. A répamosóvizet szállító csatornát ma már nem eredeti funkciójára, hanem öntözésre használják. Nagyon praktikus a modern lineár szántóföldi öntözőrendszerek vízellátásának biztosítására.

A *gazdasági szférában történt változás kihatott a társadalmi szférára* is. A munkanélkülivé vált népesség a környező településeken, nagyvárosokban keresett munkát, vitte magával a családját, s ott telepedett le, ahol biztos megélhetést talált. Ezért az elvándorlás drasztikusan nőtt. Osztom Tóth József (2008) nézetét, hogy „a társadalmi szférában lezajlott változások gyakorolják természetesen a legnagyobb hatást a településrendszer egészének és egyes elemeinek az átalakulására”. Mezőhegyes népessége csökkent, ez részben a természetes fogyásnak, részben a vándorlásnak tudható be. A tényleges fogyás az 1990-es években 9,3 ezrelék volt (a megyei 2,0 ezrelék), a 2000–2006 közötti időszakban 17,1 ezrelék (a megyei átlag akkor 7,8 ezrelék volt). A külterületi népesség száma a várossá nyilvánítást követő időszakban szintén fogyott. Sokan beköltöztek a belterületre, vagy elköltöztek más településre, ahol munkát kaptak. A 0–14 évesek aránya folyamatosan csökken. 1990-ben még az össznépesség 20,8%-a tartozott ebbe a korosztályba, 2001-re már csak 16,1%-a. Becsei József és Böhm Antal (1991) szerint a népesség 4,6%-ának volt 1990-ben főiskolai vagy egyetemi diplomája. Ez az arány 2001-re 5,1%-ra nőtt. Békés megye diplomásainak csak 1,27%-a van Mezőhegyesen. Nagyon magas az iskolázatlanok aránya, ami nem városi összetételre utal. 1990-ben Mezőhegyesen a mezőgazdaságban dolgozott az aktív keresők többsége (66,5%), csak 22,2%-ot foglalkoztattak szolgáltatási jellegű ágazatokban, a fennmaradó 11,3% az iparban, építőiparban helyezkedett el. Az iparban foglalkoztatottak 1000 lakosra jutó száma 113 fő volt, míg a megyében 332 fő. 2001-re lecsökkent a mezőgazdaságban dolgozók aránya 36,6%-ra a terciér szektor javára (44,2%), de ezen a téren még mindig elmaradt a megyei átlagtól (55,1%). Az iparban foglalkoztatottak 1000 lakosra jutó száma megnőtt 192 főre. Tehát 2001-re a szolgáltatási ágazat (kereskedelem, közlekedés, posta, távközlés stb.) vezető helyre került, második helyre szorítva a mezőgazdaságot. Pilishegyi József (1980) 20 évvel korábban azt jósolta, hogy az ezredfordulóra a szolgáltatási szektorban a munkavállalók 45%-a fog dolgozni. Nem sokat tévedett. A más településre eljárók aránya megnőtt 4,5%-ról 12,4%-ra. A korábban említett okból kifolyólag munkahely híján sokan járnak el dolgozni Battonyára, Mezőkovácsházára, Makóra, Orosházára.

Az *infrastrukturális szférára* is kihatott a gazdasági szférában történt előbbi változás. Az 1990 és 2006 közötti 17 évben a Mezőhegyesen eladott vasúti menetjegyek száma határozottan csökkent, s az egy lakosra számított utazások száma is több mint kétszerezett. A mezőhegyesi vasúti személyforgalom a békéscsabainak a várossá nyilvánítást követő évben még kb. 7,6%-a, 2006-ban már csak 4,2%-a volt. A 0–20 km-es utazások száma csökkent, ez a cukorgyárba bejáró napi ingázók számát tükrözte korábban. Az eladott menetjegyek drasztikus csökkenését részben a cukorgyár bezárása, ezáltal az ingázók számának csökkenése okozhatta. Egyetértek Tóth Józseffel (2008) abban,

hogy a települések életében „óriási szerepet játszott az infrastrukturális szféra egy-egy szállítási útvonala”. Sajnos az elmúlt évtizedekben a vasúti árufuvarozás jelentősen visszaesett Európában és Magyarországon, hazánkban az út- és vasúthálózat sajátosságainak, az ország méretének köszönhetően jelentős fuvarvesztést szenvedett. Napjainkban a tradicionálisan vasúton szállított tömegárukat is egyre nagyobb mennyiségben közúton juttatják el rendeltetési helyükre. A mezőhegyesi vasúti teherforgalom a békéscsabainak 1990-ben 14%-a volt, 2006-ban már csak 0,72%-a, tehát a várossá nyilvánítást követő időszakban jelentősen lecsökkent. Ennek legfőbb oka szintén a cukorgyár bezárása. Hízen ehhez az iparághoz kötődött a teherszállítás nagy része. A leadott áruk, anyagok 65%-át a cukorrépa tette ki. A fogadott áru 24%-a mészke volt, amely szintén a cukor előállításához volt szükséges. A feladott áruk és anyagok 23%-a nedves szelet volt, amelyet Orosházára, Székkutasra, Makóra, Hódmezővásárhelyre, Kiskundorozsmára, Szentésre és Algyőre szállítottak. 15% körüli volt a feladott melasz aránya, amelyet Győrbe vittek.

A vasúti közlekedéssel ellentétben a közvetlen autóbuszjáratok járatsűrűsége az 1990–2006 közötti időszakban nőtt. A Mezőhegyes és Szeged közötti járatok sűrűsége megduplázódott. A Mezőhegyes és Orosháza közötti járatoké 60%-kal, a Battonyára közlekedőké több mint 28%-kal nőtt.

Mezőhegyesen a várossá nyilvánítást követően a boltok száma 4,7-szeresére, a vendéglátóhelyeké pedig 2,7-szeresére nőtt. A fejlődést mutatja, hogy 2006-ban már majdnem hatodannyi lakosra jutott egy bolt és harmadannyira egy vendéglátóhely, mint 1990-ben. Az egy boltra jutó lakosok száma a Békés megyei városok átlagában 1997-ben 77 fő, 2006-ban 58 fő volt. Mezőhegyesen magasabb ez az érték mindkét vizsgált időpontban, tehát a boltok számát tekintve kevésbé jó az ellátottság, de így is megelőz több Békés megyei várost. Meg kell jegyezni, hogy a lakónépesség számbeli változásai is nagyban befolyásolják az előzőekben leírtakat. Tehát nem feltétlenül a boltok, illetve a vendéglátóhelyek száma nőtt vagy csökkent jelentős mértékben: lehet, hogy a lakónépesség száma fogyott vagy növekedett, s így kaptunk az alkalmazott mutatókkal néhol jobb, néhol pedig rosszabb értéket. Mezőhegyesen nincs központi üzletnegyed, bevásárlóközpont, ami nehezíti az idegenek számára a tájékozódást, gátolja a turizmust, illetve az átmenő forgalom fogyasztását (Dövényi – Kovács 1991). A majorok lakói sokszor könnyebben eljuthatnak más környező településre bevásárlás céljából, így Mezőkovácsházára, Tótkomlóra (például piacra). Tehát a mezőhegyesieknek csak egy része fog helyben vásárolni. Ezenfelül Mezőhegyesen sajnos a vásárlóképes kereslet is elenyésző, hiszen a lakosság nagy részének alacsony a jövedelme.

Bölcsődei ellátásról a településen nem beszélhetünk, mivel a tíz évig működő bölcsődét 1993-ban megszüntették. Nem lehetett gazdaságosan üzemeltetni, hiszen kevés volt a beíratott gyermekek száma, ennek következtében az egy főre jutó költség nagyon magas volt.

A vizsgált időszakban az óvodások száma a településen 40%-kal esett vissza. A munkanélkülivé vált cukorgyári munkások jelentős hányada elköltözött, és vitte magával az óvodás- és iskoláskorú gyermekét is. Az 1000 lakosra jutó férőhelyek száma a vizsgált időszakban 25%-kal csökkent. 2006-ban a kihasználtság 89%-os volt, ám akadtak olyan évek, amikor elérte a 125%-ot (1994-ben). Ebből látszik, hogy a kilencvenes években az óvodai ellátottság körülményeinek javulása nem tudott lépést tartani az igényekkel.

Az említett időszakban a Mezőhegyesen tanuló általános iskolások száma lényegesen csökkent, az óvodásokéhoz hasonlóan mintegy 40%-kal, amíg Békés megyében átlagosan csak 28,8%-kal. A tanítás körülményeinek romlását mutatja a tanerők számának 13 fővel, valamint az osztályteremek számának 18-cal való csökkenése, amit a tanulói létszám zuhanása indokolt. Ámde 2002-től az egy osztályteremre jutó tanulók száma eléri a 38,9 főt, s ez nem kedvez az oktatás minőségének. Sokkal rosszabb a megyei átlagnál, amely 2002-ben 21,5 fő, 2006-ban pedig 19,4 fő volt. 2006-ban az egy osztályteremre jutó tanulók száma Mezőhegyesen meghaladta a 36-ot. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma a vizsgált 17 évben végig a megyei átlagnál kedvezőtlenebb képet mutatott.

Az ezer lakosra jutó középiskolai tanulók száma meghaladja a megyei átlagot. Már korábban Dövényiék (1982) is foglalkoztak a mezőhegyesi szakmunkásképzés kiemelkedő fontosságával. A vizsgált időszakban a nappali oktatásban részt vevő középiskolai tanulók száma 3,5-szeresére nőtt. Ez a szám jóval meghaladta a megye átlagát, ahol csak 67%-kal nőtt a nappalis tanulók száma. A középiskolai felnőttoktatás Mezőhegyesen 1994-től 2003-ig virágzott, csúcspontját 2001-ben érte el. A mezőhegyesi középiskolában kialakult kedvező helyzet az osztályteremek, valamint a főállású pedagógusok számának növekedésével volt elérhető. Az osztályteremek száma az említett 17 év alatt 3,5-szeresére nőtt, a pedagógusok száma 6,7-szeresére.

Mezőhegyesen szakorvosi rendelőintézet nincs. Bizonyos szakrendeléseket 1998-ig a városi Utókezelő Kórházban folytattak, azóta azonban a szakrendeléseket hetente, kéthetente (szemészet, nőgyógyászat) az önkormányzati háziorvosi rendelő épületében kereshetik fel a mezőhegyesiek, ahol külön helyiséget biztosítanak a szakorvosok részére. A többi szakrendelésre vagy Mezőkovácsházára (20 km) vagy Orosházára (40 km) kell beutazni.

Mezőhegyesen a 100 lakásra jutó lakosok száma igen alacsony, ez a népesség 18,2%-os, valamint a lakásállomány 0,5%-os csökkenésének köszönhető. Tehát a népesség száma nagyobb mértékben csökkent, mint a lakásállomány. Mezőhegyesen a lakások 17,9%-a 1 szobás, 11,7%-a 4 és több szobás (utóbbi a megyei átlag alatti érték, amely 11,1%). A várossá nyilvánítástól 2006-ig összesen 114 lakást építettek. Volt olyan év, amikor egyet sem. A vissza nem térítendő támogatások sem ösztönzik a fiatalokat arra, hogy Mezőhegyesen építsenek házat vagy vegyenek lakást, s itt telepedjenek le.

Az egy háztartási fogyasztóra jutó villamosenergia-felhasználás a megye városainak átlaga alatt volt folyamatosan a vizsgált időszakban. Ebből arra lehet következtetni, hogy a mezőhegyesi lakosok életszínvonala (a vizsgálatban feltételezettek szerint) nem éri el a békés megyei városok lakóinak átlagos életszínvonalát. Ez nyilvánvaló, hiszen az egyik fő foglalkoztató nagyüzem bezárt.

Az egy lakosra jutó évi vízfogyasztás szempontjából Mezőhegyes 1990-ben az akkor még csak 12 város rangsorában az 1. helyet foglalta el. 2001-re nőtt a békés megyei városok száma 17-re, ebben a rangsorban is az 1. helyet foglalta el. 2006-ban már 18 város volt a megyében, Mezőhegyes ekkor már lecsúszott az 5. helyre.

2006-ban a mezőhegyesi lakások 45,6%-a a közüzemi csatornahálózatba be volt kapcsolva, ez a megye városainak átlagától (58,5%) negatív irányban tér el. A közüzemi csatornahálózatba bekapcsolt lakások arányát tekintve 2006-ban a megye városainak rangsorában Mezőhegyes a 13. helyet foglalta el.

A belterületi burkolt utak aránya az 1990. évi 65,5%-ról 2001-re 77,8%-ra nőtt, így a megye városainak rangsorában a 3. helyről az 5. helyre került.

Becsei József és Böhm Antal (1991) nem sokkal a várossá nyilvánítás után arra a megállapításra jutott, hogy Mezőhegyes népesedési összetétele és foglalkozási szerkezete nagyon sok nem városias jelenséget tükrözött. Véleményem szerint ez a feltevésük a mai napig helytálló. Látható ez a csak nyolc osztályt végzettek magas arányából, a szellemi foglalkozásuk viszonylag alacsony számából, a kevés diplomásból, a munkanélküliek és a más településre eljárók arányának növekedéséből stb. A lakáshelyzet, a villamosenergia-, gáz- és vízellátás, valamint a csatornázottság adatait áttekintve megállapítható, hogy a kommunális ellátottság színvonalát tekintve (a belterületi utak burkoltsági arányát leszámítva) Mezőhegyes a Békés megyei városok átlagos színvonalát sem éri el. A városias életmód és a körülmények nem kellően biztosítottak.

Lehet-e látni az alagút végét? A szolgáltatási szektorban dolgozók aránya igencsak megemelkedett, a diplomások száma is egyre nő. Osztom Kulcsár J. László nézetét, hogy Kelet-Európában „a városi jogállás segítette elő a gazdasági fejlődést”. De ebben a speciális helyzetben, Mezőhegyesen ez másképpen alakult. Meg kell állapítanom, hogy nem gazdasági fellendülés következett a várossá nyilvánítást követően, hanem éppen az ellenkezője. A környék fő foglalkoztatója, a cukorgyár bezárt, s ez a gazdasági szférában végbement változás kihatott a másik három szférára is. Nagy kérdés, hogy fel tud-e újra emelkedni? Milyen városfejlesztést kellene alkalmaznia? Hogyan tudná a népességet megkötni? Ebben a kérdéskörben nyomatékosan aláhúzom Tóth József (1982) véleményét, miszerint gazdasági-társadalmi struktúra javításával, az innovációs ágazatok megalapításával, nagyobb fejlődési lehetőségek biztosításával tudná Mezőhegyes helyhez kötni a népességét. Nemes Pál (1983) nézetét is osztom, hogy „Mezőhegyesen meg kell teremteni a városias lét feltételeit”.

Tóth József (2008) vitáirában jogosan állapítja meg, hogy élhető város csak úgy jöhet létre, ha a városfejlesztésben – a tetraédermodellnek megfelelően – nemcsak az egyes szférákra koncentrálnak, hanem azok kölcsönhatásrendszerét is figyelembe veszik. Tehát a szférák harmonikus fejlesztésére kellene törekednünk mindenkor.

Végezetül visszatérek a gondolat sor elejére. Arra a következtetésre jutottam, hogy ez a speciális helyzetben lévő település, Mezőhegyes, amelyet csak jogilag-közigazgatásilag emeltek városi rangra, utólag sem tudta kialakítani a városias lét feltételeit. Igaza van Tóth Józsefnek abban, hogy a várossá nyilvánítás „az esetek döntő hányadában segíti a település-földrajzi értelemben vett várossá válás folyamatát is”, de az említett példánk pont azon kivételes esetek egyike, ahol egyéb, a már említett tetraédermodell szerinti szférákban bekövetkezett változások miatt ez nem valósulhatott meg.

IRODALOM

- Becsei József – Böhm Antal* (1991): Mezőhegyes társadalma. In: *Becsei József – Böhm Antal – Dövényi Zoltán – Gurzó Imre – Kovács Zoltán – Nikodémus Antal – Rétvári László* (1991): *Mezőhegyes helyzete az önkormányzásra való átállás idején*. Kutatási jelentés. MTA Földrajztudományi Kutató Intézete, Budapest
- Becsei József* (1993): Mezőhegyes településmorfológiai jellemzői. *Földrajzi Értesítő*, 1–4
- Dövényi Zoltánné – Dövényi Zoltán* (1982): A centrumok helyzete a dél-békési térség településhálózatában. *Békési Élet*, 2

- Dövényi Zoltán – Kovács Zoltán* (1991): A lakás- és kommunális ellátottság alakulása Mezőhegyesen. In: Becsei József – Böhm Antal – Dövényi Zoltán – Gurzó Imre – Kovács Zoltán – Nikodémus Antal – Rétvári László (1991): Mezőhegyes helyzete az önkormányzásra való átállás idején. Kutatási jelentés. MTA Földrajztudományi Kutató Intézete, Budapest
- Kőszegfalvi György* (2008): Agglomerálódó térségnek jól jön az új város. *Területi Statisztika*, 2008/4
- Kulcsár J. László* (2008): Rendhagyó gondolatok a várossá nyilvánításról a megkésett fejlődés kontextusában. *Területi Statisztika*, 2008/5
- Nemes Pál* (1983): Gondok és gondolatok a településhálózat témaköréből. *Békési Élet*, 1983/1
- Pilishegyi József* (1980): Békés megye társadalmi-gazdasági arculatának várható változása az ezredfordulóig (1975–2000). *Békés Élet*, 1980/2
- Tóth József* (1982): Békés megye népesedésének fő vonásai az utóbbi három évtizedben. *Békési Élet*, 1982/1
- Tóth József* (1988): Urbanizáció az Alföldön. Akadémiai kiadó, Budapest
- Tóth József* (2008): Meditáció a városokról és a várossá nyilvánítás hazai gyakorlatáról. *Vitairat. Területi Statisztika*, 2008/3

Kulcsszavak: várossá nyilvánítás, tetraédermodell, társadalmi szféra, gazdasági szféra, infrastrukturális szféra, természeti szféra.

Resume

Mezőhegyes did not have the majority of town functions when it was awarded the right of town, and has not had them since that time either. It can perform town functions together with the surrounding settlements only. Having received the right of town it has become a town only in the administrative and legal sense of the word.

Hamarosan megjelenik!

Területi statisztikai évkönyv, 2007 (CD-melléklettel)

A területi adatok gazdag tárháza a területi évkönyv. Mind a NUTS 1, mind a NUTS 2 szintű régiókra, illetve a megyékre vonatkozóan részletes információkat tartalmaz. A legfontosabb társadalmi, gazdasági mutatókon keresztül bemutatja a statisztikai kistérségek, a településegységek helyzetét, a településhálózat főbb adatait. A CD-mellékletén található térképek, excel-táblák lehetőséget adnak az adatokkal való további számítások elvégzésére.

Regional Statistical Yearbook of Hungary, 2007 (with CD-ROM)

The regional statistical yearbook of Hungary is a rich treasury of territorial data, containing detailed information on NUTS level 1 and NUTS level 2 regions as well as counties. The situation of statistical subregions and settlement groups, and relevant data of the settlement network are portrayed in the yearbook through the most important social and economic indicators. Its CD supplement contains maps and Excel tables, which enable users to make further calculations of the data.